

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

HOSPODÁŘSKÁ FAKULTA

OBOR: HOSPODÁŘSKÁ EKONOMIKA
KATEDRA: HOSPODÁŘSKÁ EKONOMIKA
MAJETKOVÝ ÚČET A VÝEDLEK
ÚČASTNÍKOVÉHO ŘÍZENÍ

(Průběh řízení a výedleku)

(Průběh řízení a výedleku)

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ŠÁRKA MOŠNOVÁ

Vedoucí práce: Prof. Ing. Jiří Václavík, Ph.D.

Katedra: Hospodářská ekonomika

Koordinátor: Prof. Ing. Jiří Václavík, Ph.D.

ROK ODEVZDÁNÍ: 1998

JMÉNO: Šárka Mošnová

Počet stran: 3

29. května 1998

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

HOSPODÁŘSKÁ FAKULTA

Obor: PODNIKOVÁ EKONOMIKA

MAJETKOVÉ DANĚ Z HLEDISKA
ÚČASTNÍKŮ DAŇOVÉHO ŘÍZENÍ

**(Property Taxes from the Viewpoint
of Participants of Tax Direction)**

BP - PE - KFÚ - 98112

ŠÁRKA MOŠNOVÁ

Vedoucí práce : Prof. Ing. Stanislav Svoboda, DrSc.

Katedra financí a účetnictví

Konzultant : Marie Vokatá

Finanční úřad v Jičíně

Počet stran : 33

Počet příloh : 3

Datum odevzdání :

29. května 1998

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra financí a účetnictví

Školní rok 1997/98

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro Šárku Mošnovou

obor č. 6268 - 7 Podniková ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 172/1990 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisech určuje tuto diplomovou práci:

Název tématu:

Majetkové daně z hlediska účastníků
daňového řízení

Zásady pro vypracování:

1. Vymezení funkční podstaty daně dědické, darovací a daně z převodu nemovitostí.
2. Kritéria finančních orgánů a plátců daní.
3. Ekonomická podstata sledovaných daní a povaha jejich právní úpravy a interpretace.
4. Hodnocení konkrétních příkladů, u nichž došlo k rozporu v konečném řešení.

OBSAH

Seznam použitých zkratek a symbolů	9
1. ÚVOD	10
2. PODSTATA A FUNKCE MAJETKOVÝCH DANÍ	13
3. VYMEZENÍ FUNKČNÍ PODSTATY DANĚ DĚDICKÉ, DANĚ DAROVACÍ A DANĚ Z PŘEVODU NEMOVITOSTÍ	
3. 1. PŘEDMĚT ZDANĚNÍ	
3.1.1. Předmět daně dědické	14
3.1.2. Předmět daně darovací	15
3.1.3. Předmět daně z převodu nemovitostí	16
3.2. POPLATNÍK DANĚ	
3.2.1. Poplatník daně dědické	16
3.2.2. Poplatník daně darovací	17
3.2.3. Poplatník daně z převodu nemovitostí	17
3.3. ZÁKLAD DANĚ	
3.3.1. Základ daně dědické	18
3.3.2. Základ daně darovací	19
3.3.3. Základ daně z převodu nemovitostí	20
3.4. OSVOBOZENÍ	
3.4.1. Osvobození u daně z převodu nemovitostí	20
3.4.2. Osvobození u daně dědické a darovací	20
3.4.3. Rozdělení osob do skupin pro účely výpočtu daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí	21
3.5. SAZBY DANĚ	
3.5.1. Sazby daně dědické a darovací	23
3.5.2. Sazba daně z převodu nemovitostí	24

3.6. ZPŮSOB VÝBĚRU DANĚ A SPRÁVA DANĚ	
3.6.1. Lhůty pro podání daňového přiznání	24
3.6.2. Přílohy k daňovému přiznání	25
3.6.3. Výměr daně	26
3.6.4. Povinnosti příslušných orgánů ke správci daně	26
3.6.5. Místní příslušnost daně	27
 4. KRITERIA FINANČNÍCH ORGÁNŮ A PLÁTCŮ DANÍ	
4.1. SPRÁVA DANÍ	27
4.2. PRÁVA A POVINNOSTI SPRÁVCŮ DANĚ	
4.2.1. Práva správců daně	28
4.2.2. Povinnosti správců daně	28
4.3. PRÁVA A POVINNOSTI DAŇOVÉHO SUBJEKTU	
4.3.1. Povinnosti daňového subjektu	29
4.3.2. Práva daňového subjektu	29
4.4. DŮLEŽITÁ USTANOVENÍ PRÁV A POVINNOSTÍ	30
 5. EKONOMICKÁ PODSTATA SLEDOVANÝCH DANÍ A POVAHA JEJICH PRÁVNÍ ÚPRAVY A INTERPRETACE	
5.1. PŮVOD VZNIKU DANÍ Z PŘEVODU MAJETKU	31
5.2. DŮVODY PRO ZDANĚNÍ MAJETKU	31
5.3. INTERPRETACE A PRÁVNÍ ÚPRAVA DANĚ DĚDICKÉ, DAROVACÍ A Z PŘEVODU NEMOVITOSTÍ	
5.3.1. Daně z kapitálových transferů	33
5.3.2. Daně z úplatných převodů nemovitého majetku	34
5.3.3. Výnos daně dědické a darovací	34
 6. HODNOCENÍ KONKRÉTNÍCH PŘÍKLADŮ, U NICHŽ DOŠLO K ROZPORU V KONEČNÉM ŘEŠENÍ	
6.1. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	35

6.2. PŘÍKLAD, U KTERÉHO DOŠLO K ROZPORU V KONEČNÉM ŘEŠENÍ	36
6.3. PRŮZKUM MEZI DAŇOVÝMI SUBJEKTY	38
7. ZÁVĚR	41
Seznam použité literatury	43
Seznam příloh	44

Seznam použitých zkratk a symbolů

apod.	- a podobně
č.	- číslo
ČNR	- Česká národní rada
ČR	- Česká republika
FÚ	- Finanční úřad
Kč	- koruna česká
např.	- například
odst.	- odstavec
resp.	- respektive
Sb.	- sbírka
tj.	- to je
tzn.	- to znamená
tzv.	- tak zvané
zák.	- zákon

1. ÚVOD

Když Benjamin Franklin před více než 200 lety vyslovil truchlivou větu: „Není nic jistého, jen smrt a daně“, jistě netušil, že se zapíše do dějin daňové teorie více než kdo jiný. Ovšem ani v jeho době nebyly daně něčím novým, fungují totiž od počátku lidské civilizace a státních útvarů. Jejich placení je nepříjemnou povinností každého z nás a všichni si proto přejí, aby byly daně spravedlivé, co nejmenší, a aby přinášely co největší užitek.

Téma mé bakalářské práce se týká problematiky majetkových daní z pohledu účastníků daňového řízení. Vzhledem ke značné obsáhlosti související s problematikou majetkových daní jsem se rozhodla, že se soustředím pouze na tři z majetkových daní: daň dědickou, daň darovací a daň z převodu nemovitostí.

Toto téma „MAJETKOVÉ DANĚ Z HLEDISKA ÚČASTNÍKŮ DAŇOVÉHO ŘÍZENÍ“ jsem (po dohodě s konzultantkou a vedoucím bakalářské práce) zvolila na základě odborné praxe vykonané v oddělení majetkových daní na Finančním úřadě v Jičíně ve dnech od 1. září do 26. září 1997, kde jsem se zabývala právě problematikou již zmíněných převodních daní.

V mé bakalářské práci se nejprve zmiňuji o podstatě majetkových daní, v jakých případech vzniká daňová povinnost platit tyto daně a jakým podílem přispívají na celkové příjmy rozpočtové soustavy, což podrobněji zohledňuje tabulka v příloze č. 2.

Dále se zabývám charakteristikou podstatných náležitostí v případě jednotlivých daní, které jsou tématem mé bakalářské práce. Jedná se o následující náležitosti: předmět daně, poplatník daně, základ daně, osvobození, sazby daně a rovněž i způsob výběru a správa daně.

V další části vycházím především ze zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě

daní a poplatků, kde se zaměřuji na popis práv a povinností obou zúčastněných stran v daňovém řízení, tzn. správců daně a daňových subjektů.

Myslím si, že hlavní a podstatnou část problematiky majetkových daní tvoří kapitola č. 5, ve které jsem se pokusila nastínit původ vzniku daní z převodu majetku a s tím související důvody pro zdanění majetku. Touto otázkou se jistě zabývá každý daňový subjekt při vzniku jeho daňové povinnosti v případě dědictví, darování či úplatného převodu nemovitostí.

Součástí mé bakalářské práce je rovněž praktická část, ve které se soustředím převážně na daňového poplatníka v souvislosti s uvedením konkrétního případu v daňovém řízení, u něhož došlo k rozporu v konečném řešení. Nejprve jsem však vymezila opravné prostředky, které má daňový subjekt k dispozici při vzniku určitých nesrovnalostí při daňovém řízení, a poté uvádím konkrétní případ, který zaznamenal Finanční úřad v Jičíně.

Rozhodla jsem se provést průzkum mezi daňovými subjekty prostřednictvím dotazníku (viz příloha č. 3), abych zjistila určité postoje a názory poplatníků na skutečnosti, které souvisí s daňovým řízením.

Cílem bakalářské práce je :

- přiblížit problematiku převodních daní;
- charakterizovat tyto daně včetně předmětu a poplatníka daně a jiných skutečností, které souvisí s daňovým řízením;
- soustředit se především na daňového poplatníka se záměrem zjistit jeho skutečné názory a postoje k problematice převodu majetku.

Při zpracování bakalářské práce jsem se snažila čerpat z různých literatur z důvodu důkladného zaznamenání příslušných informací o dané problematice, ale také především z názorů a zkušeností vedoucího bakalářské práce a obou konzultantek Finančního úřadu v Jičíně.

Chtěla bych, aby se každý „nenáročný“ čtenář dokázal v mé bakalářské práci orientovat a zároveň, aby nepovažoval tuto práci za pouhý souhrn teoretických poznatků o převodních daních. Proto jsem tedy přistoupila k vypracování dotazníku za účelem získání názorů i z pohledu daňových subjektů.

2. PODSTATA A FUNKCE MAJETKOVÝCH DANÍ

Majetkové daně jsou v daňovém systému České republiky zastoupeny daní z nemovitostí, daní silniční a daní dědickou, daní darovací a daní z převodu nemovitostí.

Obecně se zdaňuje majetkovými daněmi majetek ve vlastnictví a majetek nabytý darem či dědictvím, či z úplatného převodu vlastnických práv k majetku v případě nákupu nebo prodeje.

Povinnost platit tyto daně tedy vzniká na základě vlastnického nebo uživatelského vztahu k majetku. Majetkové daně jsou placené z disponibilního důchodu a nerespektují důchodovou situaci poplatníka daně, poněvadž předmětem zdanění je hodnota majetku a nikoliv příjem poplatníka. Majetkové daně jsou velmi nepopulární, protože poplatník přímo vnímá intenzitu zdanění.

Výnos majetkových daní není sice příliš významný, přispívají však k celkové vyváženosti daňové soustavy a k rovnoměrnějšímu rozdělení daňového břemene na jednotlivé skupiny poplatníků. Jsou především zdrojem municipálních rozpočtů.

3. VYMEZENÍ FUNKČNÍ PODSTATY DANĚ DĚDICKÉ, DANĚ DAROVACÍ A DANĚ Z PŘEVODU NEMOVITOSTÍ

Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí jsou jednorázové majetkové daně. Základním právním předpisem pro tyto daně je zákon ČNR č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších změn a doplňků.

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí zdaňuje změnu vlastnictví k majetku. Jsou to však daně nahodilé, nepravidelné, a proto z hlediska daňového výnosu nestabilní. Jedná se tedy o jednorázovou daň z transferu majetku mající všechny náležitosti, které se týkají: předmětu daně, poplatníka daně, daňového základu, osvobození, sazby daně, způsobu výběru a správy daně. [3; 4; 6]

3.2. PŘEDMĚT ZDANĚNÍ

Předmětem zdanění je majetek, u kterého dochází k transferu vlastnictví na základě určitého právního vztahu, úkonu, a to při dědění, darování nebo prodeji majetku.

3.1.1. Předmětem daně dědické

je nabytí majetku dědáním. Pro účely zákona se za majetek považují:

- nemovitosti (věci nemovité, byty a nebytové prostory);
- movitý majetek (věci movité);
- cenné papíry, peněžní prostředky v české a v cizí měně, prostředky na bankovních účtech;
- další pohledávky, majetková práva a jiné majetkové hodnoty.

Pro stanovení předmětu daně dědické u konkrétního poplatníka je důležité občanství a trvalý pobyt zůstavitele majetku v době smrti.

Z nemovitostí nacházejících se na území naší republiky se daň z dědictví vybere bez ohledu na bydliště a státní občanství zůstavitele. Z nemovitostí v cizině se daň nevybírání, neboť tento majetek je zdaňován podle právní úpravy v příslušné zemi a daň je vybírána v tamní měně. Jde o zamezení dvojího zdanění, které je upraveno mezistátními smlouvami.

U movitého majetku se vychází ze státního občanství zůstavitele. Pokud byl zůstavitel občanem ČR, vybírá se daň jak z movitého majetku, který je v ČR, tak z movitého majetku, který je v cizině. Nebyl-li zůstavitel v době smrti občanem ČR, vybírá se daň jen z movitého majetku, který je v ČR.

3.1.2. Předmětem daně darovací

je bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele. K nabytí majetku dochází tedy mezi živými osobami a osobě, která poskytuje majetkový prospěch, se nedostává ekvivalentního plnění.

Majetkem pro účely daně darovací se rozumí nemovitosti, movitý majetek, ale navíc i jiný majetkový prospěch, který se u daně dědické nevyskytuje. Je-li bezúplatně nabyta pouze část majetku, je předmětem daně jen ta část majetku, která byla nabyta bezúplatně.

U movitého majetku, peněžních prostředků, cenných papírů, pohledávek, majetkových práv nerozhoduje místo původu vzniku tohoto majetku. Předmětem zdanění je tento majetek nabývaný v ČR i v cizině, a to i v případě, že je pořízený v cizině z darovaných prostředků a je dovezen nabyvatelem do ČR. Dále se jedná o majetek darovaný do ciziny bez ohledu na státní občanství nabyvatele, pokud není majetek od daně dle zákona osvobozen.

Předmětem zdanění v případě nemovitého majetku je však pouze nemovitý majetek nacházející se na území ČR.

Předmětem daně darovací není plnění poskytnuté na základě povinností stanovených právním předpisem. Jedná se např. o vyplácené důchody, vzájemnou vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi, podpory, příspěvky a dotace z veřejných rozpočtů. Předmětem daně darovací také není bezúplatné nabytí majetku, které je příjmem a podléhá dani z příjmu.

3.1.3. Předmětem daně z převodu nemovitostí je:

- úplatný převod nebo přechod vlastnictví k určité nemovitosti z jedné osoby na druhou včetně vypořádání podílového spoluvlastnictví;
- případné bezúplatné zřízení věcného břemene nebo jiného obdobného plnění při nabytí nemovitosti darováním;
- převod, dojde-li následně k odstoupení od smlouvy a jejímu zrušení od samého počátku. Nárok na vrácení daně nevzniká, ale lze do šesti měsíců požádat o prominutí daně.

3.2. POPLATNÍK DANĚ

Poplatníkem daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí je fyzická nebo právnická osoba s dlouhodobým či trvalým pobytem, resp. sídlem na území ČR.

Daňová povinnost vzniká poplatníku daně jenom tehdy, dochází-li na základě určité právní skutečnosti ke změně vlastnických práv k majetku. Může se ovšem vyskytnout i takový případ, kdy tentýž subjekt bude za svůj život i několikrát poplatníkem daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí, jestliže se stane subjektem ve změně vlastnických práv k majetku, a to z důvodu dědictví, darování či úplatného převodu nemovitostí.

3.2.1. Poplatníkem daně dědické

je každý jednotlivý dědic, který nabyl majetek na základě rozhodnutí příslušného

orgánu v řízení o dědictví ze závěti, ze zákona nebo z obou těchto titulů. Za den nabytí dědictví se však považuje den úmrtí zůstavitele.

V případě, že dědictví připadne dvěma nebo více dědicům do spoluvlastnictví, má každý z dědiců za povinnost uhradit část daně odpovídající jeho dědickému podílu.

3.2.2. Pro určení poplatníka daně darovací

je důležité hledisko pohybu darovaného majetku vzhledem k hranicím ČR.

Jedná-li se o dar v tuzemsku nebo do tuzemska, je poplatníkem ze zákona ten, kdo majetek bezúplatně získal, tj. nabyvatel. V případě daru do ciziny je poplatníkem dárce v tuzemsku, neboť nabyvatel majetku je pro tuzemskou správu daní obtížně dosažitelný. V situaci, kdy majetek darováním nabude více osob společně, je poplatníkem daně darovací samostatně každý podle úměrně nabytého podílu majetku.

3.2.3. Poplatník daně z převodu nemovitosti

se určuje podle způsobu provedení převodu vlastnictví nemovitosti.

Při úplatném převodu vlastnictví k nemovitosti je poplatníkem dosavadní vlastník nemovitosti, který ji prodává. Nabyvatel je v tomto případě ručitelem.

V případě nabytí nemovitosti vydržením nebo při výkonu rozhodnutí, vyvlastnění, konkursu nebo vyrovnání, je poplatníkem daně nabyvatel nemovitosti.

Vzájemná výměna nemovitostí mezi převodcem – prodávajícím a nabyvatelem – kupujícím je považována za jeden převod, přičemž daň se vybere z vyšší ceny nemovitosti. Oba účastníci jsou povinni platit daň společně a nerozdílně.

3.3. ZÁKLAD DANĚ

3.3.1. Základem daně dědické

je cena majetku nabytého dědicem nebo cena dědického podílu jednotlivce.

Cenou movitého majetku se rozumí cena obvyklá v době smrti zůstavitele, za kterou by bylo možné movitou věc prodat nebo koupit.

U nemovitostí je základem daně cena zjištěná podle zvláštního předpisu, která je v současné době stanovena vyhláškou č. 279/1997 Sb., o oceňování staveb, pozemků a trvalých porostů, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb. v oceňování majetku. Tato vyhláška má účinnost od 1. ledna 1998.

V případě pohledávek, cenných papírů a peněžních prostředků v hotovosti znějících na cizí měnu se základ daně vypočte propočtem cizí měny na tuzemskou měnu podle kursu platného pro nákup deviz v den smrti zůstavitele.

Poplatník má možnost dle zákona snížit základ daně o částky, které mají povahu odčitatelných položek. Jedná se o následující položky:

- prokázané dluhy zůstavitele, které na dědice přešly zůstavitelou smrtí;
- cenu majetku osvobozeného od daně dědické;
- přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele, přiměřenost se posuzuje podle velikosti dědictví a sociálního postavení zůstavitele;
- odměnu a hotové výdaje notáře;
- cenu jiných povinností uložených v řízení o dědictví;
- dědickou dávku prokazatelně zaplacenou jinému státu z nabytí majetku v cizině, je-li tento majetek též předmětem daně dědické v tuzemsku.

Částky, o které se snižuje ocenění majetku, se vztahují k celému dědictví. U jednotlivých dědiců se snížení uplatní ve výši odpovídající poměru jimi zděděného

neosvobozeného majetku k celkové hodnotě jimi zděděného majetku.

3.3.2. Základem daně darovací

je cena bezúplatně nabytého majetku snižena o:

- prokázané dluhy a cenu jiných povinností, které se váží k předmětu daně;
- cenu majetku osvobozeného od daně darovací;
- clo a daň placené při dovozu v případě, že se jedná o movité věci darované nebo dovezené z ciziny.

U movitých věcí a jiného majetkového prospěchu se pro účely stanovení základu daně používají ceny obvyklé v místě a době nabytí majetku nebo poskytnutí daru do ciziny po odpočtu zjištěných a prokázaných dluhů a ceny jiných povinností vážících se k předmětu darování. Cenou obvyklou se rozumí cena, za kterou by bylo možné daný majetek prodat v době jeho nabytí a v místě, kde se v tuto dobu nacházel.

U nemovitostí se používá cena zjištěná podle zvláštního předpisu platná v den nabytí nemovitosti.

U pohledávek, cenných papírů a hotovostí v cizích měnách se přepočtení na Kč provádí podle kursu platného pro nákup valut nebo deviz v den nabytí majetku.

U daně darovací platí pravidlo, že cena movitého majetku darovaného jednomu nabyvateli od jednoho dárce se sčítá v průběhu dvou po sobě jdoucích kalendářních roků. Tento součet je pak základem daně. Pokud již byla daň darovací z části tohoto majetku vyměřena, započítá se na daň vyměřenou při opakovaném nabytí majetku. Zákon tak tímto způsobem předchází snahám darovat majetek po menších částech a při osvobození určité hodnoty majetku od daně se tak vyhnout daňové povinnosti.

3.3.3. Základem daně z převodu nemovitostí je:

- cena nemovitosti zjištěná podle zvláštního předpisu platná v den nabytí nemovitosti, a to i když je sjednaná cena nemovitosti nižší. Je-li cena sjednaná vyšší než cena zjištěná, je základem daně cena sjednaná. Rozdíl obou cen není předmětem daně darovací.
- cena bezúplatně zřízeného věcného břemene nebo obdobného plnění; pokud nelze cenu věcného břemene určit, bere se v úvahu částka 10 000,- Kč;
- cena podle zvláštního předpisu platná v den nabytí nemovitosti na základě smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci;
- v případě výměny dvou nemovitostí se za základ daně z převodu nemovitostí vezme úředně stanovená cena té nemovitosti, která je vyšší.

3.4. OSVOBOZENÍ

3.4.1. Osvobození u daně z převodu nemovitostí

je poskytováno např. při prvním úplatném převodu novostavby, při převodech v souvislosti s rozdělováním a slučováním obcí, s likvidací státních podniků, při některých převodech vlastnictví bytových družstev apod..

3.4.2. Osvobození u daně dědické a darovací

se vztahuje samostatně jen na nabytí movitého majetku – věcí osobní potřeby u fyzických osob a samostatně na vklady na nepodnikatelských účtech v ČR, peněžní prostředky a cenné papíry. Uvedené osvobození musí poplatník uplatnit v daňovém přiznání. Podmínkou osvobození je, že dotčený majetek nebyl po dobu jednoho roku před nabytím součástí obchodního majetku zůstavitele nebo dárce. Toto osvobození nelze uplatnit u nabytí nemovitostí.

U nabyvatelů právnických osob je uplatňováno osvobození v případě, že

se jedná o bezúplatný převod na veřejně prospěšné účely např.:

- je-li nabyvatelem majetku ČR, obce, státem registrované církve, obecně prospěšná společnost a majetek je určen na její činnost;
- je-li nabytý majetek určen právnickým osobám – organizacím se sídlem na území ČR na účely humanitární, kulturní, vzdělávací, zdravotnictví, ekologie apod..

Obdobné osvobození se používá i u bezúplatných nabytí majetku fyzickými osobami, které provozují školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat.

Osvobození od placení daně dědické a daně darovací v případě nabývání movitého majetku se rovněž týká případů, kdy zůstavitel nebo dárce movitého majetku byl zástupcem cizího státu, pověřeným diplomatickým posláním v ČR či příslušníkem jeho rodiny. Jedná se o osvobození vyplývající z mezistátních smluv a předpokládá se jejich vzájemnost.

Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí se nevybírá z převodů, které souvisejí s vydáním věci podle zvláštních předpisů.

Od daně darovací a z převodu nemovitostí jsou osvobozeny vklady vložené do obchodních společností nebo družstev s tím, že je-li vkladem nemovitost, osvobození se neuplatní, jestliže do pěti let od vložení vkladu zanikne účast společníka obchodní společnosti nebo člena v družstvu, s výjimkou případu úmrtí společníka a nemovitost není společníku vrácena.

3.4.3. Rozdělení osob do skupin pro účely výpočtu daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí

Rozsah osvobození u daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí je diferencován podle jednotlivých skupin poplatníků. Poplatníci se tedy dělí do tří

skupin podle míry příbuzenského vztahu s ohledem na:

1. intenzitu příbuzenského vztahu

I. skupina:

K osobám zařazeným do I. skupiny patří pouze manželé a příbuzní v řadě přímé. Za příbuzné v řadě přímé se považují:

- děti a jejich potomci (vnuci, pravnuci apod.);
- rodiče a jejich rodiče a prarodiče.

Příbuzenským vztahům vzniklým zrozením jsou na roveň postaveny vztahy založené osvojením. Do I. skupiny tedy patří i děti osvojené a jejich potomci i osvojitelé.

II. skupina:

Do II. skupiny patří:

- příbuzní v řadě pobočné, a to sourozenci, synovci, neteře, strýcové a tety;
- manželé dětí (zeťové a snachy);
- děti manžela;
- rodiče manžela;
- manželé rodičů;
- osoby, které s nabyvatelem, dárce nebo zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před převodem nebo smrtí zůstavitele ve společné domácnosti, a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na nabyvatele, dárce nebo zůstavitele.

III. skupina:

Do III. skupiny náleží:

- ostatní fyzické osoby (nezahrnuté do skupin I., II.);
- právnické osoby.

Je nutné podotknout, že se musí vždy jednat o pokrevní vztah ke konkrétnímu

poplatníkovi tj. přímo k němu, nikoliv k dalším osobám. Poplatníci těžko chápou, že např. manželka strýce není teta nebo manželka synovce není neter.

Čím je příbuzenský vztah vzdálenější či dokonce vůbec neexistuje, tím je daňová sazba vyšší. Je to bráno s ohledem na zásadu spravedlnosti, neboť v případě dědictví po manželovi či manželce (živiteli rodiny) jde o dědění majetku, který mohl být pořízen z úspor, o které byla snížena běžná spotřeba domácnosti, někdy i za cenu dočasného snížení životní úrovně členů domácnosti.

2. velikost nabytého majetku

Čím vyšší je hodnota nabytého majetku, tím vyšší je daňová sazba. Využívá se progresivního zdanění, kdy daň roste rychleji než daňový základ.

Výše osvobození u movitého majetku a u peněžních prostředků
a cenných papírů podle jednotlivých skupin poplatníků

SKUPINA POPLATNÍKŮ	VÝŠE OSVOBOZENÍ
I. skupina	1 mil. Kč
II. skupina	60 000 Kč
III. skupina	20 000 Kč

3.5. SAZBA DANĚ

3.5.1. Sazby daně dědické a darovací

jsou progresivní a diferencované podle zařazení poplatníků do skupin dle míry příbuzenského vztahu. Klouzavě progresivní sazby daně jsou tedy takové procentní sazby, kde procento daně roste s růstem daňového základu.

Použití příslušné daňové sazby v případě daně dědické a darovací závisí na rozdělení daňového základu do deseti pásem. Tyto jednotlivé stupně základu daně jsou pak zdaňovány příslušným procentem sazby daně.

U daně dědické se používají stejné sazby jako u daně darovací, které se v případě dědictví násobí koeficientem 0,5.

Smyslem použití progresivní daňové sazby je zvýraznění daňové spravedlnosti ve smyslu nejen absolutně, ale i relativně vyššího zatížení vyšších základů daně.

3.5.2. Sazba daně z převodu nemovitostí

je na rozdíl od daně dědické a darovací lineární a jednotná, kde výše procenta nereaguje na pohyb daňového základu a v současné době činí u všech tří skupin poplatníků 5%.

Rozdíly v použití sazeb daně

SKUPINA OSOB	I.	II.	III.
Daně			
Dědická a darovací	1% - 5%	3% - 12%	7% -40%
z převodu nemovitostí	5%	5%	5%

3.6. ZPŮSOB VÝBĚRU DANÍ Z PŘEVODU MAJETKU A SPRÁVA DANĚ

3.6.1. Lhůty pro podání daňového přiznání

Poplatník daně z převodu majetku je povinen podat daňové přiznání k dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí do 30 dnů ode dne rozhodného pro převod majetku.

Rozhodným dnem se rozumí den :

- pravomocně skončeného řízení o dědictví;
- uzavření smlouvy o darování movitého majetku, den poskytnutí daru do ciziny, den přijetí daru do ciziny a den dovozu věcí pořízených z prostředků darovaných v cizině do tuzemska nebo nabytí majetkového prospěchu, jde-li o daň darovací;
- kdy je poplatníkovi doručena smlouva s doložkou o povolení vkladu do katastru nemovitostí u daně darovací a daně z převodu nemovitostí.

Právnícké osoby, na které se vztahuje osvobození od daně dědické a darovací, mají povinnost podávat daňové přiznání o bezúplatně nabytém majetku po uplynutí každého pololetí.

3.6.2. Přílohy k daňovému přiznání

K daňovému přiznání je nutné doložit:

- u daně dědické ověřenou kopii pravomocného usnesení soudu v dědické věci po zůstaviteli;
- jde-li o úplatný převod či přechod vlastnictví k nemovitosti, je nedílnou součástí daňového přiznání:
 - ověřený opis smlouvy;
 - znalecký posudek o ceně nemovitosti.
- v případě, že se jedná o bezúplatný převod či přechod vlastnictví k nemovitosti, přikládá se k daňovému přiznání:
 - ověřený opis smlouvy;
 - znalecký posudek o ceně nemovitosti;
 - ověřené doklady o případném příbuzenském vztahu (rodný list, oddací list, apod.).

3.6.3. Výměr daně

Poplatník je povinen v daňovém přiznání uvést skutečnosti rozhodné pro vyměření daně a doložit případný nárok na osvobození. Správce daně potom daň vypočte a vyměří platebním výměrem. Poplatník je povinen daň zaplatit do 30 dnů ode dne jeho doručení.

Daň nelze vyměřit ani doměřit po uplynutí tří let od konce kalendářního roku, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání, přičemž pokud před koncem této lhůty správce daně učiní úkon k vyměření nebo doměření daně, o kterém je poplatník vyrozuměn, běží nová tříletá lhůta. Daň lze však doměřit či vyměřit nejdéle do deseti let od konce kalendářního roku, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání k příslušné dani.

Minimální výše daně dědické, daně darovací a daně z převodu nemovitostí je v současné době 50 Kč bez ohledu na rozdělení osob do skupin. Základ daně se zaokrouhluje na celé stovky Kč směrem nahoru a vyměření daně na celé Kč směrem nahoru.

Podáním daňového přiznání je zahájeno v rámci daňového řízení tzv. vyměřovací řízení. Daňové řízení je povinen zahájit správce daně i z vlastního podnětu, a to vždy, když jsou splněny zákonné podmínky pro vznik daňové pohledávky.

3.6.4. Povinnosti příslušných orgánů ke správci daně

Soud, který vedl řízení o dědictví v prvním stupni, zašle stejnopis pravomocného usnesení o dědictví, stejnopis případného samostatného pravomocného usnesení o odměně notáře a celý dědický spis příslušnému správci daně do 30 dnů po pravomocně skončeném řízení o dědictví.

Oznamovací povinnost ke správci daně mají rovněž katastrální úřady, celní úřady a střediska cenných papírů.

3.6.5. Místní příslušnost daně

Místní příslušnost správce daně je upravena v § 4 odst. 8 zákona o správě daní a poplatků č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě zdanění převodu, přechodu či nabytí majetku je místně příslušným správcem daně FÚ v obvodu, v jehož působnosti:

- měl zůstavitel trvalé bydliště, jde-li o nabytí majetku děděním;
- se nachází nemovitost, a to i v případech, jsou-li současně nabývány též věci movité;
- má trvalé bydliště nabyvatel věcí movitých;
- má trvalé bydliště dárce movitých věcí, jde-li o dar do ciziny.

4. KRITERIA FINANČNÍCH ORGÁNŮ A PLÁTCŮ DANÍ

4.1. SPRÁVA DANÍ

Správa daní spočívá v kontrole registrace jednotlivých subjektů k daňové povinnosti, ale zároveň i ve vlastní kontrole správnosti, úplnosti a včasnosti vyplnění jak daňového přiznání, tak i odvedení daně včetně vyměření a výměru daně správcem. Správce daně se zabývá vymáháním daňových dluhů v případě, že daňový subjekt odmítá zaplatit daň. Finanční orgány vedle správy daní vykonávají správu poplatků, odvodů a pokut; provádějí řízení o přestupcích, finanční revizi a cenovou kontrolu. [7]

Správcem daně jsou územní finanční orgány a další správní a jiné státní orgány ČR a orgány obcí. Právní úprava je obsažena v zák. ČNR č. 337/1992

Sb., o správě daní a poplatků ve znění pozdějších předpisů.

4.2. PRÁVA A POVINNOSTI SPRÁVCŮ DANĚ

4.2.1. Práva správců daně

Správce daně má právo požadovat potřebné informace a vysvětlení; má právo vstupovat do provozních prostorů poplatníka; nahlížet do účetních dokladů a do technických nosičů dat včetně práva vyžádat se jejich výpisy či kopie. Rovněž může správce daně za asistence policie pozastavit činnost daňového subjektu v případě, že porušuje opakovaně povinnosti nepeněžitě povahy (např. se nezaregistruje) a byla mu už uložena pokuta. Správce daně má právo vymáhat daňové nedoplatky cestou daňové exekuce a formou pokut a penálí ukládat daňovému subjektu peněžní sankce za neplnění povinností jeho strany.

Pokuty - jsou ukládány za nesplnění povinností nepeněžitě povahy (např. poplatník nesplní registrační povinnost nebo nepředloží daňové přiznání k příslušné dani). Pokuty mohou být uloženy i opakovaně, v současné době až do celkové výše 2 mil. Kč.

Penále - se týká nesplnění povinností peněžitě povahy (např. poplatník nezaplatí daň včas, popřípadně v plné výši). Penále se počítá za každý den prodlení v placení.

4.2.2. Povinnosti správců daně

Správce daně musí zachovávat mlčenlivost o všem, co se při výkonu své činnosti dozví; dále musí vystupovat v jednání s poplatníkem korektně a v daňovém řízení používat takové prostředky, které by poplatníka co nejméně zatěžovaly. Pokud během svého výkonu odebere správce poplatníkovi libovolný dokument nebo věc k dalšímu šetření, je povinen sepsat protokol o převzetí a

v něm jmenovitě vypsát, o jaké materiály nebo věci se jedná.

Pracovníci finančních orgánů nesmějí provádět na komerčním základě poradenskou činnost (např. daňovou nebo účetní), tzn. nesmějí být auditory, daňovými poradci, revizory, členy dozorčích a správních rad. Jinak by mohl nastat případ, kde by si pracovník finančního úřadu (nyní jako daňový poradce) kontroloval sám sebou vypočtenou daň. [7]

4.3. PRÁVA A POVINNOSTI DAŇOVÉHO SUBJEKTU

4.3.1. Povinnosti daňového subjektu

Nejdůležitější povinností daňového subjektu je platit řádně a včas všechny daně, dávky, poplatky a cla. Další povinností je podat včas a řádně vyplněnou přihlášku k registraci. Po ukončení činnosti musí informovat správce, aby mohl být na základě žádosti proveden výmaz z obchodního rejstříku, a zároveň musí vypořádat všechny daňové záležitosti.

Pokud dochází k daňovému šetření, je povinností daňového poplatníka poskytovat na požádání správci daně všechny doklady; pořídit správci kopie vyžádaných materiálů, a to na svůj účet; vpustit správce daně do každé provozní budovy, místnosti či bydliště, pokud je používáno k podnikání nebo úzce souvisí s předmětem daně; dále je povinen poskytnout správci i vhodný prostor pro šetření a nesmí zatajovat žádné údaje, a to ani ty, které si jmenovitě správce nevyžádal, ale vztahují se k danému šetření.

4.3.2. Práva daňového subjektu

Daňový poplatník má právo být informován, a to jak ze strany správce daně, tak i ze strany daňových poradců; a dále má nárok na aktuální informace týkající se současného daňového systému.

Dalším a důležitým právem poplatníka je právo na odvolání vůči rozhodnutí daňových orgánů vyššímu nadřazenému stupni i k soudu a právo podat námítky proti jakémukoliv postupu správce daně.

Poplatník by neměl platit na dani více, než co stanoví zákon, a v tom spočívá právo na minimalizaci daňové povinnosti zákonnými cestami prostřednictvím nároků na všechny úlevy, zvýhodnění a odpočitatelné položky.

Na každého daňového poplatníka by se mělo vztahovat právo na daňovou jistotu, které je dané nemožností retrospektivního působení zákona a jeho interpretací.

Poplatník má rovněž právo na soukromí, zejména co se týče možnosti odmítat neoprávněné domovní prohlídky či prohlídky na pracovišti a informace, které jsou nepodstatné pro daňové řízení včetně práva poplatníka být osobně účasten těchto prohlídek.

Právem poplatníka je i důvěrnost informací, které úzce souvisí se zásadou mlčenlivosti správců daně na veřejnosti (např. správce daně nesmí publikovat jmenovitě daňové neplatiče nebo naopak zveřejňovat jména osob a částky jimi zaplacené na dani). [7]

4.4. DŮLEŽITOST USTANOVENÍ PRÁV A POVINNOSTÍ

Ustanovení těchto práv a povinností obou zúčastněných stran daňového řízení je velice důležité, neboť dochází ke střetu zájmů mezi státem reprezentovaného správcem daně, který se snaží o dosažení stanoveného daňového výnosu a daňovým subjektem, který se naopak snaží minimalizovat svou daňovou povinnost, a to formou daňových úspor, kdy poplatník využívá všech odčitatelných položek, úlev na dani a dalších povolených výjimek; a dále formou daňových výhod a mnohdy i prostřednictvím daňových úniků.

Určité úlevy ze zdanění se využívají v některých zemích zejména vůči poplatníkům daně v přímém příbuzenském vztahu, kde se většinou respektuje schopnost platit daň. Tato schopnost se může podstatně snížit v případě úmrtí živitele rodiny u pozůstalých, ale i v případě rodiny s nezletilými nevýdělečnými dětmi a v rodinách důchodců, kdy nabyvatelem majetku je invalida.

Daně lze tedy považovat za nucené břemeno placené daňovým subjektem nedobrovolně. Proto musí být tato daňová povinnost upravena ze zákona státem.

5. EKONOMICKÁ PODSTATA SLEDOVANÝCH DANÍ A POVAHA JEJICH PRÁVNÍ ÚPRAVY A INTERPRETACE

5.1. PŮVOD VZNIKU DANÍ Z PŘEVODU MAJETKU

Majetkové daně zdaňují bohatství. Za bohatství lze považovat majetek vlastníka ve formě movitých a nemovitých věcí jako určitou zásobu zdrojů.

Podstatným důvodem pro výběr daně z převodu majetku je ta skutečnost, že nabyvatel majetku získává majetek v případě dědictví, darování či úplatného převodu nemovitostí bez vlastního přičinění, bez vlastního úsilí, tzn. že nemusel šetřit ze svého příjmu na pořízení majetku.

Můžeme se zabývat otázkou, proč je nutné zdaňovat bohatství.

5.2. DŮVODY PRO ZDANĚNÍ MAJETKU

Existence majetkových daní se odvíjí z teorie státu jako ochránce majetku. Ochrana majetku i osob je spojována s nutností vybudovat různé aparáty, které by zabezpečovaly tuto ochranu. Jedná se např. o aparát policejní a hasičský. Je zapotřebí ovšem vzniklé potřeby financovat a z důvodu různě velkého bohatství a

různých typů majetku dochází k diferencovanému zdanění movitého i nemovitého majetku.

Majetkové daně jsou stabilním příjmem veřejných zejména municipálních rozpočtů. Podíl majetkových daní na celkových příjmech veřejných rozpočtů postupně klesal v souvislosti s růstem daňového výnosu důchodových a spotřebních daní.

Majetkové daně snižují koncentraci majetku či bohatství, a tím z části i nerovnost mezi různými subjekty. U majetkových daní se proto uplatňuje progresse ve zdanění, a tak subjekty s větším majetkem mají zpravidla větší zdanitelný základ a platí větší majetkové daně.

Majetkové daně ovlivňují pozitivně pracovní úsilí subjektů především z toho důvodu, aby poplatník daně kvůli své platební neschopnosti nebyl nucen prodat část svého majetku.

Majetkové daně lze považovat z hlediska vlastníků majetku za určitý poplatek municipálnímu orgánu za užívání některých služeb např. prostřednictvím výstavby komunikací, veřejného osvětlení, výstavby vodovodu, kanalizace, které umožňují lépe využívat majetek. Některé veřejné služby působí i na zhodnocení majetku, tedy mají vliv na růst tržní ceny majetku.

Výhoda vlastnictví majetku spočívá v tom, že vlastník domu užívá bezplatně služby bydlení na rozdíl od lidí žijících v nájmu. Tato bezplatná služba bydlení snižuje životní náklady majitele, a proto je nutné tuto výhodu vlastníkovi ve formě implicitního příjmu zdanit. Majetkové daně lze v tomto případě považovat za jistou cenu služby, která je poskytována vlastnictvím daného majetku.

Majetkové daně jsou chápány i jako cena za výhodné postavení vlastníka majetku, neboť mu umožňuje snáze získat úvěr a nemovitost zde slouží jako

5.3. INTERPRETACE A PRÁVNÍ ÚPRAVA TROJDANÍ

Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí se řadí mezi jednorázové majetkové daně.

Základním právním předpisem pro tyto daně je zákon ČNR č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších změn a doplňků.

5.3.1. Daně z kapitálových transférů

Pozn.: za transfer se považuje bezúplatný převod

Tyto daně nemají časově pravidelný charakter. Jsou placené vždy, když dojde k převodu kapitálu, protože se vztahují na bezúplatné převody majetku movitého i nemovitého mezi subjekty.

Bezúplatné převody mohou nastat buď za života dárce a jedná se pak o daně darovací, nebo při úmrtí a pak jde o daně dědické či daně z pozůstalosti. Rozdíl mezi daněmi dědickými a daněmi z pozůstalosti spočívá ve vymezení předmětu daně.

- dědictvím rozumíme majetek převedený na jednoho pozůstalého
- pozůstalostí se myslí majetek odkazovaný jedním zemřelým

Daň dědickou platí dědic za svůj podíl.

Daň z pozůstalosti se platí z pozůstalosti jako takové.

Mezi daněmi dědickými a daněmi darovacími existuje úzký vztah. I legislativa ČR má o daních dědických a darovacích jen jeden zákon, který používá společnou tabulku sazeb pro obě daně s tím, že u daně dědické se aplikuje sazba poloviční. Podstata převodu majetku děděním a darováním je totiž

stejná, majetek přechází bezúplatně do rukou jiné osoby, než která ho vytvořila.

Pokud by se daně vztahovaly na jiný majetek nebo pokud by daň darovací neexistovala, docházelo by ke značným únikům zastíráním pravé povahy věci pomocí fiktivních darovacích smluv. [9]

5.3.2. Daně z úplatných převodů nemovitého majetku

Tyto daně doplňují skupinu daní, jejichž objektem je stav majetku o daně při příležitosti prodeje nemovitého majetku.

Funkcí této daně je snaha předejít daňovým únikům u daní darovacích, neboť těm by se mohli poplatníci vyhnout opět fiktivními smlouvami o prodeji předmětného nemovitého majetku a v důsledcích by došlo i k úniku od daně dědické. Obdobně by nastala stejná situace, kdyby byla zrušena daň dědická. Lidé by nic nedarovali, ale nechali by věc k užívání někomu jinému a pak by mu ji odkázali. Fiktivní smlouvy podobného druhu jsou totiž poměrně bezpečné, neboť se týkají příbuzných a jinak blízkých osob, které se snadno a čestně domluví. [9]

5.3.3. Výnos daně dědické a darovací

Daně dědické a darovací tvoří příjem republikového rozpočtu. Větší podíl mají daně při úmrtí než daně darovací.

U daní z kapitálových transferů se z důvodu administrativního zjednodušení uplatňují nezdánitelná minima a osvobození. Tyto prostředky jsou nutné z důvodu, že malá dědictví a malé dary stejně lidé nepřiznávají. Případné daně z nich by navíc byly tak nízké, že by nemohly přispět k rozptýlení bohatství mezi členy společnosti. [9]

Majetkové daně představuje pouze doplňkový zdroj příjmů veřejných rozpočtů

přímých daní z důchodu a ze zisků.

6. HODNOCENÍ KONKRÉTNÍCH PŘÍKLADŮ, U NICHŽ DOŠLO K ROZPORU V KONEČNÉM ŘEŠENÍ

6.1. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Předpokladem úspěšného průběhu daňového řízení je nutná spolupráce obou zúčastněných stran a to jak správce daně tak i poplatníka. Ovšem v některých případech může dojít k jistému rozporu a to například z důvodu „ukřivděného“ poplatníka, kterému mohla být nesprávně vyměřena daň. I tyto případy bere v úvahu zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, které je možné řešit prostřednictvím opravných prostředků, jež má poplatník k dispozici. *Řádných* opravných prostředků lze použít proti rozhodnutí, které dosud nenabýlo právní moci. Nejvýznamnějším řádným opravným prostředkem je odvolání, kdy odvolat se lze proti každému rozhodnutí správce daně. Dalším řádným opravným prostředkem může být stížnost v případě, kdy za poplatníka stanoví a odvádí daň plátce daně, a dále se jedná o námítku či reklamací. *Mimořádné* opravné prostředky slouží k opravě pravomocných rozhodnutí. Mezi mimořádné opravné prostředky náleží i ty, které lze použít také proti rozhodnutím, která dosud nenabýla právní moci. Jedná se o přezkoumání daňových rozhodnutí, prominutí daně a opravy zřejmých omylů a nesprávností. Jediným prostředkem, kterého lze použít pouze proti pravomocnému rozhodnutí, je **obnova řízení**, která znamená zahájení nového řízení ve věci, ve které bylo vydáno pravomocné rozhodnutí. Řízení může být obnoveno z úřední povinnosti správcem daně nebo na žádost daňového subjektu v případě vyskytujících se podstatných skutečností, které bez zavinění správce daně nebo daňového subjektu nemohly být uplatněny dříve a které podstatně mění fakta, na jejichž základě bylo rozhodnutí vydáno.

V rámci daňového řízení může dojít ke střetu zájmů obou zúčastněných stran i

z pohledu FÚ. Jedná se o případ, kdy FÚ je nucen provádět vymáhací řízení vůči poplatníkovi, který neplní v zákonem stanovené lhůtě své daňové povinnosti. Spor mezi účastníky daňového řízení může být rovněž vyvolán v důsledku dodání nedostatečných podkladů poplatníkem daně. Postačujícím příkladem tohoto případu je skutečnost, kterou zaznamenal právě Finanční úřad v Jičíně. Jedná se o případ týkající se **daně darovací**.

6.2. PŘÍKLAD, U KTERÉHO DOŠLO K ROZPORU V KONEČNÉM ŘEŠENÍ

Pan X daroval panu Y nemovitosti v hodnotě téměř 1 mil. Kč. Obdarovaný nepodal daňové přiznání ani na výzvu správce daně. Darovací smlouva pro vyměření daně neobsahovala dostatečné podklady. Nebyl totiž uveden ani nabývací titul k nemovitostem, tzn. jakým způsobem získal dárce nemovitost, ani příbuzenský vztah a rovněž ani hodnota stanovená znaleckým posudkem.

Protože obdarovaný nereagoval na výzvu FÚ, správce daně si obstaral znalecký posudek o nemovitosti a vyměřil daň „z moci úřední“ podle § 31, odst. 5 a 6 zák. č. 337/1992 Sb. a to ve III. skupině, neboť nebyl doložen příbuzenský vztah. Daň v tomto případě činila 69 090,- Kč a zvýšení daně za nepodání daňového přiznání v zákonem stanovené lhůtě řiceti dnů o 5 % (§ 68 zák. č. 337/1992 Sb. dává možnost zvýšení daně až o 10 %), což obnášelo částku 3 454,- Kč, a tudíž celková daň byla vyměřena v hodnotě 72 544,- Kč. Poplatníkovi byl do vlastních rukou zaslán platební výměr, který řádně převzal. Poplatník však nezaplatil daň ve lhůtě splatnosti, a rovněž ani následně po obdržení výzvy FÚ k zaplacení daňového nedoplatku v náhradní lhůtě. Proto FÚ přikročil k zaslání výzvy o zaplacení nedoplatku vůči ručiteli, tj. dárci. Dárce reagoval tím způsobem, že on i obdarovaný byli informováni o skutečnosti, že v případě darování restituovaného majetku blízké osobě nemusí platit darovací daň.

Teprve při tomto jednání se FÚ poprvé dozvěděl okolnosti kolem darování, že se jedná o případ obdarovaného syna a podle § 23 odst. 2 zák. č. 357/1992

Sb. přichází v úvahu osvobození. Protože lhůta pro možnost podání odvolání byla již překročena, měl poplatník pouze možnost podání žádosti o obnovu řízení dle § 54,55 zák. č. 337/1992 Sb., která byla povolena. Finanční úřad na základě předložených originálních dokladů daň přehodnotil, vyměřil podle sazby odpovídající I. skupině a po částečně uznaném osvobození tak daň dosáhla výše 4 090,- Kč. Obdarovaný však nezaplatil tuto částku, a to ani na další výzvu, a proto bylo přikročeno opět k výzvě na zaplacení ručitele. Ten po sedmi měsících daň zaplatil a v současné době je případ ve stavu vyměřeného penále za pozdní platbu, které bude předáno k vymáhání na exekuční oddělení.

Pokud by se jednalo o odvolání poplatníka v zákonem stanovené lhůtě, přehodnocovalo by celé daňové řízení Finanční ředitelství. Protože však byla lhůta pro podání odvolání překročena, jediný způsob řešení byl podání žádosti na Finanční ředitelství o obnovu řízení, které bylo povoleno, a věc se vrátila k řešení finančnímu orgánu v I. stupni k novému daňovému řízení.

Z tohoto případu vyplývá, že spoluprací s FÚ by se v tomto případě dalo předejít složitým administrativním úkonům, ale především psychickému zatížení zejména poplatníka a ručitele.

Vzhledem k názvu mého téma bakalářské práce „Majetkové daně z hlediska účastníků daňového řízení“ jsem raději chtěla uvést příklad, kde by došlo k rozporu v konečném řešení ze strany FÚ. Jednalo by se tedy například o situaci, kdy by poplatník daně vznesl námitku v rámci řešených postupů daňového řízení vůči FÚ a po projednání celého případu by musel FÚ poplatníkovi vyhovět v jeho námitce.

S potěšením Finančního úřadu v Jičíně však musím konstatovat, že k takové podobné situaci dosud ještě nedošlo, aby FÚ musel ustoupit, a tak přijmout námitku poplatníka. Z tohoto důvodu si myslím, že není již zapotřebí další podobné případy uvádět.

6.3. PRŮZKUM MEZI DAŇOVÝMI SUBJEKTY

Téma mé bakalářské práce se týká především účastníků daňového řízení. Názory a stanoviska poplatníků mi však nemůže FÚ poskytnout, neboť ten právě zastupuje stranu opačnou. Tato skutečnost mě přivedla k rozhodnutí provést **průzkum** mezi poplatníky prostřednictvím dotazníku. V úřední den jsem před kanceláří, kde je vyřizována daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí, zastavovala poplatníky, kteří právě vycházeli z kanceláře. Dotazovala jsem se jich pouze na čtyři otázky, neboť při větším počtu by mi poplatníci nebyli zřejmě ochotni odpovídat a odpovědi jsem si zapisovala do příslušných kolonek.

Jedná se o následující otázky :

1. S jakým jednáním jste se v kanceláři setkal ?
2. Zdá se Vám systém daně, kterou jste právě vyřizoval, složitý ?
3. Myslíte si, že by bylo vhodnější, aby FÚ vypočítal daň dědickou, darovací a z prodeje nemovitostí, a Vám pouze zaslal složenku ?
4. Využíváte služeb advokátů nebo daňových poradců k vyplnění daňového přiznání ?

Na mé otázky mi odpověděl každý z celkového počtu osmnácti dotazovaných.

Hodnocení dotazníku

1. S jakým jednáním jste se v kanceláři setkal ?

Odpověď na tuto otázku úzce souvisela s předmětem věci, kterou poplatník daně právě v kanceláři projednával. Jednalo se např. o situaci, kdy si šel poplatník vyzvednout pouze daňové přiznání a nebo naopak, kdy poplatník byl vyzván k nevčasnému zaplacení daně, a právě tito poplatníci bývají většinou nespokojeni se systémem příslušné daně, cítí se ukřivdění, a tak může docházet k „ostřejšímu“ jednání.

Příkladem nespokojenosti poplatníka může být :

- Poplatník, který zaplatil odměnu notáři si myslí, že veškerá jeho daňová povinnost je splněna a vůbec netuší, že by mohl obdržet od FÚ daň vyměřenou platebním výměrem. Je překvapen, neboť jednou tak velkou sumu zaplatil již za odměnu notáři a vlastní daňovou povinnost musí ještě splnit.

Z odpovědí dotazovaných na tuto otázku vyplývá, že poplatníci jsou spokojeni s jednáním úředníků v kanceláři pro daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí, kteří se snaží vysvětlit poplatníkům potřebné záležitosti k vyřízení příslušné daně; nemohou však poplatníkům vyplňovat jejich daňová přiznání. Každé přiznání obsahuje poučení k vyplnění daňového přiznání a zároveň součástí tohoto přiznání je seznam veškerých příloh, které musí poplatník doložit k daňovému přiznání pro výměr daně. V případě, že si poplatník neví rady s vyplněním daňového přiznání, může využít služeb advokátů nebo daňových poradců.

2. Zdá se Vám systém daně, kterou jste právě vyřizoval, složitý ?

Většina dotazovaných považuje tento systém příslušné daně za složitý až na výjimky těch poplatníků, kteří si nechávají daňové přiznání vyplnit daňovým poradcům, neboť ti nemají žádnou představu o daňové problematice.

3. Myslíte si, že by bylo vhodnější, aby FÚ vypočítal daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí, a Vám pouze zaslal složenku ?

Každý z dotazovaných odpověděl na tuto otázku kladným způsobem. Myslím si, že lidem svědčí značná jednoduchost při vyřizování administrativních záležitostí, dokážou ji ocenit. Dokonce jedna paní zdůraznila, že by byla ochotna za tento způsob daňového řízení zaplatit FÚ přijatelnou částku, aby nemusela vyplňovat daňové přiznání.

4. Využíváte služeb advokátů nebo daňových poradců k vyplnění daňového přiznání ?

Odpověď dotazovaných na tuto otázku zřejmě souvisí s finančním zabezpečením poplatníků, neboť ohodnocení těchto služeb bývá poměrně vysoké.

Z celkového počtu osmnácti dotazovaných vyplynulo, že šest lidí si nechává zpracovávat daňové přiznání u daňových poradců. Ráda jsem přivítala tento výsledek, neboť stále většina lidí se osobně zapojí do problematiky vyplnění daňového přiznání. Myslím si, že je zapotřebí „zatěžovat naše mozkové centrum“ a tak nezaostávat a zároveň nepodléhat vyskytujícím se problémům.

V souvislosti s touto otázkou mě zajímalo, ***zda FÚ je schopen rozpoznat identifikaci daňového poradce na daňovém přiznání při jeho zpracování a zda je tento případ v daňovém řízení vždy nekonfliktní.***

Výsledkem mého šetření byl následující poznatek. Finanční úřad není v žádném případě schopen rozpoznat, zda daňové přiznání vyplňoval daňový poradce či sám daňový subjekt, tudíž ani nelze brát v úvahu otázku nekonfliktnosti tohoto případu v rámci daňového řízení.

Finanční úřad by se dozvěděl o této skutečnosti jedině dobrovolným sdělením poplatníka, pokud by se jednalo o fyzickou osobu. V případě právnické osoby tyto údaje nesdělují vůbec.

7. ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo včetně vyjádření charakteristiky převodních daní a s tím související problematiky, především věnování pozornosti daňovému subjektu.

Pokusila jsem se o to prostřednictvím vymezení práv a povinností daňového subjektu a především vytvořením dotazníku se záměrem zjistit skutečné názory a postoje poplatníka v rámci daňového řízení v případě dědictví, darování či úplatného převodu majetku.

Z mého dotazníku vyplývá, že všech osmnáct dotazovaných je spokojeno s jednáním a přístupem pracovníků konkrétního FÚ při vyřizování převodních daní. Příčinou případných nesrovnalostí bývá nepochopení dle názoru poplatníků „tak složitého“ systému převodní daně a následná neochota poplatníků spolupracovat s FÚ. Poplatník je v případě nesplnění jeho povinností, vyzýván k nápravě či doplnění příslušných skutečností. Cítí se být tak „vykořisťován“, někdy i dotčen, že ho musí FÚ upomínat ke splnění jeho daňové povinnosti.

Jak jsem se již zmínila, poplatníci, kteří si vyplňují sami daňové přiznání, považují tento současný systém převodních daní za složitý. Raději by uvítali příležitost, když by nemuseli vyplňovat daňové přiznání a FÚ by jim zaslal pouze složenku s vypočtenou daní.

V časopise Daně a právo v praxi č. 6 z roku 1998 jsem se dočetla o daňové reformě, ke které by mělo dojít od 1.1.1999. Tato reforma by měla mít za následek náhradu převodních daní (daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí) jedinou daní z převodu a z přechodu majetku. Měl by se tak změnit i způsob stanovování základu daně u těchto daní.

Doufám, že v případě uvedení této novely v platnost, se mnohé nedostatky v současném systému převodních daní odstraní, a že tato novela bude nápomocna jak daňovým subjektům, tak i pracovníkům FÚ při výkonu administrativních záležitostí týkajících se příslušné převodní daně.

Myslím si, že zpracování dotazníku mi přispělo k oživení bakalářské práce, jejíž součástí nejsou pouze teoretická fakta, ale naopak je tato práce prostoupena i skutečnými postoji a názory daňových poplatníků.

Jsem ráda, že jsem si vybrala za téma bakalářské práce majetkové daně, resp. převodní daně (daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí), neboť si myslím, že problematika těchto daní není opravdu jednoduchá, neboť jsem měla možnost do ní prakticky nahlédnout.

Jsem rovněž přesvědčena, že informace a zkušenosti získané při zpracování bakalářské práce byly pro mne přínosem vzhledem k bližšímu seznámení podstaty převodních daní.

Seznam použité literatury

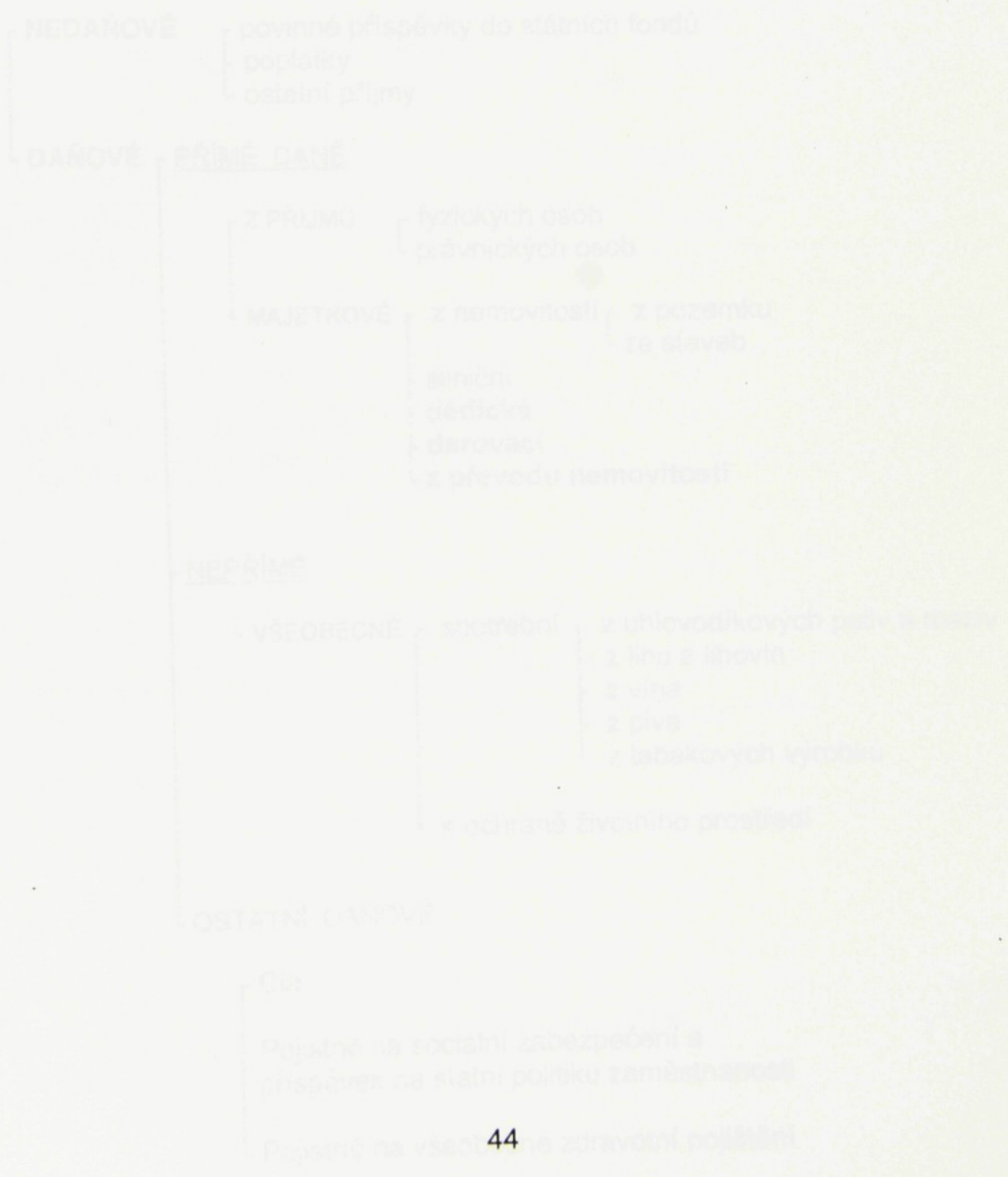
1. Zákon ČNR č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
2. Zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků
3. Václav VYBÍHAL – Zdanění majetku, Grada Publishing 1997
4. Jitka PEKOVÁ - Finance územní samosprávy, Victoria Publishing 1995
5. Bojka HAMERNÍKOVÁ - Veřejné finance, Victoria Publishing 1995
6. Alena VANČUROVÁ, Lenka LÁCHOVÁ , Leoš VÍTEK - Daňový systém České republiky aneb učebnice daňového práva, Praha 1997
7. Slavomíra SVÁTKOVÁ - Bakalářské minimum z daní, Trizonia - Praha 1994
8. Květa KUBÁTOVÁ a kolektiv – Moderní průvodce daňovým systémem, Grada - Praha 1994
9. Květa KUBÁTOVÁ, Leoš VÍTEK – Daňová teorie a politika v praxi, Praha 1994
10. Časopis – Daně a právo v praxi č. 6, rok 1998

Seznam příloh

PŘÍLOHA č. 1 : Soustava veřejných příjmů v České republice [6]

PŘÍLOHA č. 2 : Podíl vybraných rozpočtových příjmů na celkových příjmech
rozpočtové soustavy [6]

PŘÍLOHA č. 3 : Dotazník

Soustava veřejných příjmů v České republice

VEŘEJNÉ PŘÍJMY :

ÚVĚROVÉ

- státní půjčky
- vydané státní cenné papíry

NEÚVĚROVÉ :

NEDAŇOVÉ

- povinné příspěvky do státních fondů
- poplatky
- ostatní příjmy

DAŇOVÉ

PŘÍMÉ DANĚ

Z PŘÍJMŮ

- fyzických osob
- právnických osob

MAJETKOVÉ

- z nemovitostí
 - z pozemku
 - ze staveb
- silniční
- dědická**
- darovací**
- z převodu nemovitostí

NEPŘÍMÉ

- VŠEOBECNÉ

- spotřební
 - z uhlovodíkových paliv a maziv
 - z lihu a lihovin
 - z vína
 - z piva
 - z tabákových výrobků
- k ochraně životního prostředí

OSTATNÍ DAŇOVÉ

Cla

- Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění

DOLAZNÍK

Podíl vybraných rozpočtových příjmů
na celkových příjmech rozpočtové soustavy

DRUH PŘÍJMU	Rozpočet 1997 v mld. Kč	Podíl na Celk. př. v %
DANĚ ZE SPOTŘEBY	193,2	32,26
Z toho:		
Daň z přidané hodnoty	127,8	21,34
Spotřební daně	65,4	10,92
DANĚ Z PŘÍJMŮ	168	28,06
Z toho:		
Daň z příjmů fyzických osob	96,3	16,08
Daň z příjmů právnických osob	71,7	11,97
MAJETKOVÉ DANĚ	12,5	2,09
Z toho:		
Silniční daň	4,2	0,70
Daň z nemovitostí	3,8	0,63
Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí	4,5	0,75
CLA	19,6	3,27
SOCIÁLNÍ POJISTNÉ	205,5	34,32

Provozovatelem služeb jsou úřady nebo daňoví poradci
• K číslu - formu přílohy ?

DOTAZNÍK

pro účely vypracování bakalářské práce
na téma : „Majetkové daně z hlediska účastníků
daňového řízení“

1. S jakým jednáním jste se v kanceláři setkal ?
2. Zdá se Vám systém daně, kterou jste teď vyřizoval, složitý ?
3. Myslíte si, že by bylo vhodnější, aby FÚ vypočítal daň dědickou, darovací a z prodeje nemovitostí, a Vám pouze zaslal složenku ?
4. Využíváte služeb advokátů nebo daňových poradců k daňovému přiznání ?